

2. PROCEDURI

2. A. Definiție

Procedurile încearcă să definească cele mai potrivite modalități pentru punerea în practică a unui proiect de cercetare arheologică și pentru asigurarea comunicării publice prin raportul arheologic, care constituie concretizarea evaluării rezultatelor obținute în urma cercetării.

Pe parcursul aplicării acestor proceduri, cercetarea arheologică va asigura respectarea întregii legislații aflate în vigoare.

Fiecare procedură stabilește un minim de pași ce ar trebui urmați pentru a stabili și atinge obiectivele propuse prin proiectul de cercetare.

Toate procedurile se referă la necesitatea de a putea compara propunerile făcute în momentul redactării unui proiect cu rezultatele obținute cuprinse în raport. Gradul de îndeplinire al obiectivelor propuse, reflectă succesul sau eșecul unui proiect arheologic, făcând posibile eventuale reevaluări.

Procedurile sunt în mare parte repetitive, deoarece este necesar ca un număr de prevederi să fie respectate în toate etapele cercetării arheologice. Am ales modalitatea de a le prezenta pentru fiecare fază a cercetării, deoarece astfel pot fi evitate omisiunile.

2.B. Prevederi generale

Cunoașterea legislației este principala răspundere nu numai a elaboratorului proiectului, ci a și a celor care urmează să pună în practică respectivul proiect. De aceea, este importantă asigurarea tuturor condițiilor necesare pentru a respecta toate normele juridice aflate în vigoare.

Cercetarea arheologică implică, mai ales în cazul proiectelor investiționale de mari dimensiuni, colaborarea unor echipe de arheologi provenind din mai multe instituții. Stabilirea pe baze juridice a raporturilor dintre acestea este deosebit de importantă, deoarece pot exista implicații privitoare tuturor etapelor cercetării arheologice.

Regulamentul Săpăturilor Arheologice din România are prevederi referitoare la cele mai importante probleme cu privire la modalitățile practice de prevenire și sancționare a neregulilor înregistrate pe parcursul unei colaborări. Evident, însă, acestea au un caracter general și mutațiile produse în ultimii ani în modul de desfășurare a cercetărilor arheologice impun completări ce se dovedesc necesare.

Astfel, de exemplu, trebuie reglementat faptul că o copie pe hârtie și una digitală a raportului va fi arhivată la instituția de care aparține arheologul/echipa care întreprinde studiul, împreună cu materialul arheologic însoțit de justificarea contractuală a lucrărilor. Accesul la aceste materiale va respecta prevederile RSAR în vigoare.

Răspunderea pentru respectarea drepturilor de autor în raportul de cercetare arheologică revine semnatarului, și nu instituției din care acesta provine.

Înțelegerile contractuale, drepturile de autor și proprietate asupra documentației și arhivei digitale rămân la instituția care coordonează cercetarea¹, dar în anumite situații acestea pot fi cesionate. Aceasta depozitează și are în custodie sau în inventar materialul arheologic, însoțit de justificarea contractuală a lucrărilor (vezi prevederile din legea 182/2000).

Arheologul trebuie să respecte obligațiile asumate în fața investitorului, reprezentantului sau consultantului acestuia, privind confidențialitatea datelor referitoare

---

¹ RSAR art. 29

la proiectul investițional, dar aceasta nu anulează obligația profesională de a face publice, într-un timp cât mai scurt, rezultatele cercetării arheologice.

Pot exista cazuri în care una dintre etapele cercetării arheologice se poate desfășura fără ca investitorul sau proiectantul să depună documentația, în vederea avizării sau aprobării, unei autorități a administrației publice locale sau centrale. Și în acest caz, arheologului îi revine obligația de a semnală orice problemă ce poate apărea sau decurge în legătură cu protecția patrimoniului arheologic, așa cum este el definit de legislația în vigoare².

Arheologii trebuie să respecte obligațiile etice și profesionale ce le revin cu privire la patrimoniul mobil și la descoperirile arheologice a căror proveniență este neclară³.

2.B.1. Obligații ce revin managerului de proiect⁴

Conform RSAR un responsabil de șantier arheologic are următoarele atribuții general valabile:

- a) asigură respectarea legislației în vigoare privind evidența, protejarea și conservarea bunurilor de patrimoniu mobil și imobil descoperite ca urmare a punerii în practică a unui proiect de cercetare arheologică.
- b) conduce efectiv lucrările din cadrul proiectului de cercetare arheologică din punct de vedere științific și răspunde de întreaga activitate desfășurată pe toată durata proiectului.
- c) propune componența colectivului și șefii de sectoare, cu acordul instituției care organizează cercetarea și, după caz, și al instituției cu care colaborează.
- d) consemnează într-un protocol obligațiile și drepturile membrilor colectivului, obligațiile de finanțare ale instituțiilor semnatare și regimul de proprietate al patrimoniului arheologic descoperit.

---

² O.G. nr. 43 art. 2 alin b)

³ Legea nr. 182/2000, art. 48

⁴ RSAR art. 14-16

- e) întocmește proiectul de cercetare arheologică și stabilește, împreună cu membrii echipei, obligațiile și drepturile științifice ale fiecărui membru.
- f) asigură inventarierea materialelor arheologice descoperite, precum și predarea lor instituției în drept, conform protocolului de șantier.
- g) asigură întocmirea și păstrarea documentației de șantier (jurnalul de săpătură, planuri, profile, filme, etc.), proprietate a instituției care organizează și finanțează cercetarea.
- h) întocmește raportul de cercetare precum și lista bunurilor de patrimoniu arheologic descoperite, pe care le depune la instituția organizatoare.
- i) întocmește fișa tehnică a respectivului proiect de cercetare și oricare alte documentații cerute de direcția de specialitate din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor, în funcție de natura și amploarea proiectului.
- j) poate exclude din colectivul de cercetare pe care îl conduce acei membri care încalcă normele de comportare și deontologie profesională stabilite de comun acord sau de Codul Deontologic al Arheologilor aprobat de Comisia Națională de Arheologie.
- k) rezolvă litigiile dintre membrii colectivului și pe cele dintre instituțiile colaboratoare, pentru care poate apela la Comisia Națională de Arheologie, conform statutului acesteia.

2.B.2. Protocoale de colaborare

Pentru asigurarea unor condiții cât mai bune din punctul de vedere al resurselor umane și materiale implicate, precum și pentru evitarea posibilității apariției oricăror divergențe pe parcursul cercetării arheologice, instituțiile colaboratoare vor încheia protocoale de colaborare⁵.

Protocoalele de colaborare care se încheie între mai multe instituții de profil vor cuprinde prevederi referitoare la:

- responsabilul de proiect

---

⁵ RSAR, art. 33

- componența colectivului
- atribuțiile, responsabilitățile, drepturile și obligațiile fiecărui membru al colectivului;
- planul de lucru pe toată durata cercetării;
- repartizarea principalelor obligații ce revin partenerilor:
  - finanțarea săpăturii și a conservării primare,
  - răspunderea și finanțarea măsurilor de relevare și ridicare topografică,
  - conservarea *in situ*,
  - protejarea bunurilor de patrimoniu mobil, evidența acestora și condițiile de depozitare,
  - condițiile de valorificare publică și modul de finanțare a acesteia.
- regimul juridic al bunurilor arheologice descoperite:
- depozitarea temporară și definitivă,
- prelucrarea și valorificarea muzeală,
- păstrarea și conservarea bunurilor mobile.
- modul de valorificare științifică, prin comunicare publică și publicare, a bunurilor arheologice descoperite⁶;
- distribuirea obligațiilor de valorificare a descoperirilor arheologice între membrii colectivului, conform cu participarea și aportul lor științific la cercetările arheologice;
- calendarul conținând termenele precise și concrete de îndeplinire a lucrărilor de cercetare de teren, a diferitelor operații de prelucrare și valorificare a materialelor, documentației de șantier (jurnalul de săpătură, planuri, profile, filme, fișe de complexe, obiecte etc.) și a documentației tehnice pe care arheologul/colectivul de arheologi are obligația contractuală de a le preda finanțatorului cercetării (persoană de drept public sau privat) sau autorităților cu competență în domeniu;

---

⁶ RSAR, art. art. 20 și 21

- orice alte precizări pe care părțile semnatare le consideră necesare.

2.B.3. Contracte cu persoane juridice

Indiferent de dimensiunile și importanța unui proiect investițional realizat de o persoană juridică este obligatoriu ca orice operațiune din cadrul cercetării arheologice să fie realizată pe baza unui contract, sau a unei alte înțelegeri scrise. Astfel de contracte trebuie să conțină o serie de elemente obligatorii (definite cât mai clar posibil):

- părțile contractante, cu toate datele lor de identificare;
- figurarea pe o hartă sau pe un plan topografic de situație a zonei ce va fi afectată, document elaborat în sistem STEREO70;
- asigurarea accesului arheologului/colectivului de arheologi la respectivul teren;
- valoarea contractului;
- obligațiile părților;
- calendarul de lucrări, planificarea acestora, cu indicarea clară a datelor de început și de sfârșit ale lucrărilor;
- programarea, modalitățile și termenele de efectuare a plăților;
- reglementarea problemelor legate de drepturile de autor;
- eventuale restricții impuse prin clauze de confidențialitate;
- prevederi referitoare la litigiile între părți, la posibilitatea anulării contractului, alte referiri juridice
- numărul de exemplare originale ale respectivului contract;
- data și semnăturile în original ale părților;
- ștampile.

[Anexele nr. 17 și nr. 18 cuprind două modele de astfel de contracte]

2. C. Rezumatul Proiectului

2.C.1. Prevederi generale

1. Pregătirea rezumatului unui proiect de diagnostic arheologic, săpătură arheologică, supraveghere arheologică, înregistrare și prelucrare a materialelor este esențial pentru asigurarea succesului său. Acest rezumat va fi realizat, în limba română, de un arheolog atestat și constituie o parte importantă a unui proiect de cercetare arheologică.
2. Rezumatul reprezintă sintetizarea liniilor directoare, cu indicarea scopului care face necesară desfășurarea respectivei activități de cercetare și a standardelor cuantificabile, pe baza cărora se poate constitui proiectul.
3. Rezumatul pune în evidență modul de lucru, metoda, tehnicile și lucrările necesare, precizându-se suficiente detalii pentru ca acestea să poată fi măsurate, implementate și monitorizate, pe baza unor standarde. Rezumatul poate să cuprindă informații suplimentare care să acopere și alte detalii contractuale, dacă acestea există.
4. Rezumatul trebuie să fie conceput de persoane atestate⁷, calificate și experimentate⁸ care să folosească, dacă este cazul, și specialiști din alte domenii⁹.
5. Rezumatul trebuie să fie elaborat în termeni clari și să fie suficient de detaliat pentru a permite o informare corectă și la obiect, din punct de vedere științific și juridic.
6. Orice arheolog care este pus în situația de a elabora un rezumat este obligat să consulte toate sursele de informație disponibile, să cunoască prevederile legale în vigoare, să le respecte și să prevadă măsurile necesare pentru aplicarea acestora.
7. Răspunderea realizării, implementării, finalizării și predării rezumatului revine, de regulă, arheologului care conduce punerea în practică a proiectului (respectiv managerul de proiect).

---

⁷ O.G. nr. 43/2000 art. 2, lit. c și art. 5¹

⁸ Un arheolog specialist sau expert.

⁹ Convenția La Valleta, art. 3, alin. (ii)

2.C.2. Diagnostic arheologic

1. Un rezumat de proiect pentru diagnosticul arheologic se referă la o anumită zonă/teren și trebuie să răspundă cel puțin următoarelor cerințe:
  - să adune, rezume și ordoneze informația disponibilă;
  - să sintetizeze informația și să o plaseze în context local, județean, regional, național sau internațional, după caz;
  - să facă referire la calitatea și starea de conservare a patrimoniului arheologic;
  - să indice dacă, pe lângă diagnosticul documentar, trebuie realizat și un diagnostic de teren pentru a completa documentația necesară unui proiect arheologic;
  - să indice dacă o săpătură arheologică este necesară;
  - să indice dacă o săpătură arheologică nu este necesară, dar este necesară o supraveghere arheologică.
2. Există cazuri în care pentru adoptarea unei decizii administrative sunt suficiente informațiile obținute printr-un diagnostic documentar, fără a mai fi necesar un diagnostic de teren¹⁰.
3. Un diagnostic de teren poate fi realizat independent de existența unui proiect de cercetare arheologică. Este de dorit, în aceste circumstanțe, ca diagnosticul de teren să fie pus în practică împreună cu arheologul/colectivul de arheologi care va executa săpătura, astfel încât să se evite, pe cât posibil, afectarea patrimoniului arheologic.

2.C.3. Săpătura arheologică

1. Săpătura arheologică poate fi coordonată numai de un arheolog specialist sau expert, atestat și înscris în Registrul arheologilor conform legii¹¹, aceasta fiind realizată pe baza unui Proiect de cercetare aprobat de Comisia Națională de Arheologie, document

---

¹⁰ De exemplu, în cazul zonelor cu potențial arheologic cunoscut și cercetat.

¹¹ O.G. nr. 43, art. 2 lit. c).

care reprezintă baza măsurării performanței științifice și a aprecierii îndeplinirii standardelor în raport cu rezultatele cercetării.

2. Un arheolog poate iniția o săpătură arheologică, numai după ce obține o autorizație de săpătură arheologică¹², emisă în conformitate cu prevederile legale în vigoare. Pentru autorizația de săpătură (fie că este vorba de săpătură sistematică, preventivă sau de salvare) arheologul trebuie să depună și o cerere la direcția de specialitate din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor, pentru a fi aprobată de Comisia Națională de Arheologie. Această cerere de autorizație este standardizată și trebuie să cuprindă, pe scurt, informațiile din proiectul de cercetare: denumirea investitorului, a beneficiarului, valoarea estimată a contractului, numele instituției, responsabilului, membrilor din colectiv, cauza cercetării, eventualele date arheologice existente despre respectivul sit/zonă etc.¹³
3. Rezumatul proiectului trebuie să conțină datele esențiale pentru formularea unui proiect de cercetare arheologică. În consecință, el va cuprinde obiectivele propuse a fi realizate prin punerea în practică a proiectului arheologic.

2.C.4. Supravegherea arheologică

1. Rezumatul va cuprinde propunerile de realizare a unei supravegheri arheologice, în cazurile în care există o amenințare la adresa patrimoniului arheologic. Aceste propuneri vor avea o formă scrisă, din care să reiasă protecția existentă ca urmare a existenței de situri arheologice înscrise în Repertoriul Arheologic Național sau în Lista Monumentelor Istorice.
2. O supraveghere arheologică poate fi inițiată numai după obținerea unei autorizații de supraveghere arheologică, emisă în conformitate cu prevederile legale în vigoare. Pentru autorizația de supraveghere arheologică, responsabilul de proiect trebuie să depună o cerere la direcția de specialitate din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor,

---

¹² OG 43/2000, art. 5 alin.(6).

¹³ Pentru modelele de cereri de autorizații de cercetare sistematică, preventivă sau de salvare – <http://www.cimec.ro/arheologie/formulare.htm>

pentru a fi aprobată de Comisia Națională de Arheologie. Această cerere de autorizație este standardizată și trebuie să cuprindă, pe scurt, informațiile din proiectul de cercetare: denumirea investitorului, a beneficiarului, valoarea estimată a contractului, numele instituției, responsabilului, membrilor din colectiv, cauza cercetării, eventualele date arheologice existente despre respectivul sit/zonă etc.¹⁴

3. Rezumatul va include strategia de colectare și strategia de înregistrare a distribuției spațiale a patrimoniului arheologic.
4. Rezumatul va conține precizări asupra modalităților de realizare a unui raport de supraveghere arheologică care trebuie să se refere la tehnicile folosite, trebuie să reflecte natura patrimoniului arheologic, așa cum a fost descoperit și trebuie să dovedească flexibilitate în propunerile pe care le face.

2.C.5. Colectarea materialului arheologic

1. Obținerea, salvarea și conservarea informațiilor despre siturile și patrimoniul arheologic, precum și despre părțile componente ale acestora reprezintă unul dintre cele mai importante obiective ale politicii de protejare a patrimoniului cultural. Integrată necesităților de protecție a mediului (prin necesitatea instituirii de măsuri pragmatice și eficiente de conservare a peisajelor și sub aspect cultural¹⁵) recoltarea, înregistrarea și prelucrarea informației arheologice este vitală pentru documentarea trecutului istoric.
2. Conservarea patrimoniului arheologic este un element esențial al procesului de dezvoltare urbanistică și de planificare a teritoriului¹⁶, iar autoritățile centrale și/sau locale pot cere obținerea de informații suplimentare despre problemele prioritare din punct de vedere arheologic, pentru a putea lua o decizie obiectivă, bine documentată și fundamentată.

---

¹⁴ Pentru modelul de cerere de autorizație de supraveghere arheologică –

<http://www.cimec.ro/arheologie/formulare.htm>

¹⁵ Convenția Europeană a Peisajului ratificată de România prin legea 451/2002.

¹⁶ Legea nr. 50, art 3 lit. b) și art. 7 lit a); Legea nr. 5/2000, art. 1 alin (2), art. 2 și art. 3

3. Înregistrarea și prelucrarea materialului arheologic poate fi continuată, dacă este necesar, printr-o cercetare ulterioară care nu trebuie să afecteze pe termen lung accesul la materialul arheologic sau la documentele ce îl însoțesc.

2.C.5.a. Înregistrarea datelor arheologice

1. Înregistrarea datelor arheologice este un element fundamental al deciziei de instituire a unui regim juridic de protecție pentru elemente ale patrimoniului arheologic.
2. În toate cazurile, înregistrarea datelor arheologice, va fi efectuată astfel încât să fie asigurat cel mai mare grad de adaptare la cerințele proiectului; aceasta va fi realizată pe baza acelor teme de interes ce sunt avute în vedere de respectiva investiție și se va referi strict la zona în care urmează să se desfășoare aceasta.
3. Înregistrarea monumentelor istorice/ansamblurilor/structurilor/complexelor și siturilor contribuie direct la caracterizarea unei zone, ca zonă de peisaj istoric/peisaj cultural sau zonă protejată, ce poate fi subiectul unei propuneri de restaurare, modificare, dezvoltare sau desființare.
4. În contextul cercetării, înregistrarea tuturor elementelor de patrimoniu arheologic va fi făcută de arheologi atestați¹⁷ sau sub supravegherea lor și va fi bazată pe interese științifice, precis definite.
5. Înregistrarea datelor arheologice contribuie în mod direct la:
  - aprecierea și măsurarea calității muncii unui arheolog;
  - constatarea atingerii scopurilor propuse de un proiect de cercetare;
  - stabilirea îndeplinirii standardelor profesionale.

2.C.5.b. Prelucrarea materialului arheologic

1. Prelucrarea materialului arheologic poate:

---

¹⁷ OG nr. 43/2000 art. 2 lit. c)

- forma o parte a activității de teren și analizei, indiferent de circumstanțele în care se întâmplă aceasta (din moment ce materialul arheologic este mutat din contextul istoric în care a fost depus inițial).
- constitui, în totalitate sau parțial, un program de conservare a colecțiilor depozitate pe termen lung, destinate formării unei arhive stabile și accesibile.
- constitui, în totalitate sau parțial, un proiect de interpretare și prezentare a materialului pentru publicul larg.
- fi inițiată de nevoia de a identifica și înregistra materialul arheologic în contextul legislativ și al practicii legate de bunuri de patrimoniu mobil¹⁸.

---

¹⁸ De exemplu, în cadrul procesului de clasare a bunurilor mobile în categoria Tezaur.

2.D. Proiectul de cercetare

2.D.1. Prevederi generale

1. Conform prevederilor legislației în vigoare, un investitor, persoană fizică sau juridică de drept public sau privat, trebuie să asigure finanțarea cercetărilor arheologice încă din fazele incipiente ale programelor investiționale¹⁹, aceasta fiind parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă, economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local²⁰.
2. Un proiect de cercetare arheologică poate fi realizat și numai pentru scopurile sale științifice, în acest caz, finanțarea fiind asigurată numai de către instituțiile implicate în elaborarea și punerea în practică a acestuia.
3. Conform prevederilor legale în vigoare, protecția patrimoniului arheologic este o obligație ce revine tuturor instituțiilor administrației locale²¹, acestea putând cere întocmirea unui raport de cercetare (diagnostic arheologic, săpătură, supraveghere sau înregistrare și prelucrare a materialelor) în vederea emiterii unui act administrativ. De obicei, aceste solicitări se îndreaptă către Direcțiile pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național județene, respectiv a municipiului București, care la rândul lor pot solicita aceste servicii instituțiilor cu atribuții arheologice de pe raza lor de competență²².
4. Un investitor, fie el persoană fizică sau juridică, poate solicita realizarea unui proiect arheologic și înaintea începerii procesului de avizare a proiectului propus.
5. Proiectul de cercetare arheologică, întocmit la cererea investitorului va respecta toate normele metodologice, științifice și etice aplicabile în domeniul arheologiei, chiar dacă contractul încheiat pentru acesta conține clauze de confidențialitate.

---

¹⁹ OG 43, art. 6

²⁰ OG 43, art. 2, alin. (2) și art. 17, alin. e)

²¹ OG 43, art. 11

²² OG 43, art. 11

6. Este obligatoriu pentru arheologi să realizeze cercetări arheologice numai pe baza unui proiect, ce conține specificații scrise și asupra cărora s-a căzut de acord cu investitorul. Numai astfel va fi asigurată alocarea adecvată a mijloacelor la cerințe și numai în acest caz respectarea standardelor metodologice de către arheologi poate fi corect cuantificată.
7. Specificațiile scrise trebuie să conțină scopul investiției și al lucrărilor proiectate, suprafața afectată, modul de acțiune și programarea în timp a acestora (calendarul lucrărilor), proiectul obiectivului ce se dorește realizat, astfel încât arheologul să poată cuantifica, implementa și monitoriza lucrările necesare pentru protecția patrimoniului arheologic.
8. În cazul în care arheologul are la dispoziție un proiect tehnic al investiției, el se va asigura că acesta conține toate detaliile necesare pentru a putea lua deciziile corecte în realizarea proiectului și adaptarea lui la condițiile în care urmează a fi realizată investiția, inclusiv a costurilor legate de efectuarea și supravegherea lucrărilor.
9. Studiile de Impact asupra Mediului se aplică acelor proiecte pentru care acest lucru este prevăzut de legislația în vigoare privitoare la protecția mediului²³, în scopul de a analiza posibilele efecte ale lucrărilor, înainte de luarea unei decizii care să permită investiția respectivă. În acest caz, investitorilor li se cere de către instituția guvernamentală competentă să ofere toate informațiile necesare pentru ca Certificatul/Avizul de mediu să fie emis, inclusiv raportul de diagnostic documentar, raportul de diagnostic de teren, raportul de săpătură arheologică sau raportul de supraveghere arheologică. Componenta cea mai importantă a acestora o constituie înregistrarea și prelucrarea materialelor arheologice, care fundamentează decizia

---

²³ Legea Mediului nr. 137 din 29/12/1995, art.4 și 7. H.G. nr. 918 din 22 august 2002 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri (publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 686 din 17 septembrie 2002).

- ce urmează a fi adoptată. Studiul de Impact asupra Mediului este obligatoriu pentru unele proiecte²⁴ și aria de aplicabilitate a acestuia va fi extinsă în viitor²⁵.
10. De regulă, proiectele pentru care este necesar un Studiu de Impact asupra Mediului, sunt inițiate de investitori privați care se adresează Direcțiilor pentru cultură, culte și patrimoniu cultural județene, respectiv a municipiului București²⁶.
  11. Propunerile de management a patrimoniului arheologic ale unei zone, inițiate de persoane de drept privat sau organizații non-guvernamentale, pot și ele avea ca efect realizarea unui proiect de cercetare arheologică ce își propune protecția sau îmbunătățirea protecției mediului și a patrimoniului arheologic.
  12. Zona supusă unui diagnostic de teren, săpăturii sau supravegherii arheologice, trebuie să fi fost deja identificată și selectată de arheolog, pe baza unui diagnostic documentar sau a temelor de cercetare, determinate de interesul științific academic. Aceasta poate include activitatea depusă deja de institute de cercetare, universități, muzee, instituții guvernamentale, autorități locale, companii private, grupuri sau persoane individuale.
  13. Autoritățile locale au atribuții în supravegherea teritoriului lor de competență, referitoare la structurile istorice construite (monumente istorice)²⁷ sau la siturile/complexele arheologice și la distribuția spațială și încadrarea lor topografică²⁸.
  14. Unele instituții ale administrației centrale au prevăzut mecanisme speciale pentru punerea în practică a proiectelor de dezvoltare și au încheiat înțelegeri (formale

---

²⁴ Convenția La Valleta, art. 5, alin. (iii), art. 6, alin. (ii), lit. b)

²⁵ Legea Mediului nr. 137 din 29/12/1995, art.4 și 7. H.G. nr. 918 din 22 august 2002 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri (publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 686 din 17 septembrie 2002).

²⁶ OG 43, art. 11, alin. c

²⁷ Legea nr. 422, art. 6 alin. (3)

²⁸ OG 43/2000, art. 17

sau informale) bilaterale pentru a lua în considerare efectele propunerilor de dezvoltare asupra vestigiilor arheologice²⁹.

2.D.2. Diagnostic arheologic

1. În cazul în care diagnosticul arheologic este realizat pentru un proiect ce necesită Studiu de Impact asupra Mediului, responsabilitatea elaborării sale teoretice revine investitorului, atât din punct de vedere financiar, cât și al asigurării că este realizat de personal calificat și atestat de Ministerul Culturii și Cultelor.
2. Propunerile de elaborare a unui diagnostic arheologic în cazurile în care există o amenințare la adresa patrimoniului arheologic vor avea o formă scrisă din care să reiasă regimul de protecție instituit, conform legii, ca urmare a existenței de situri arheologice, înscrise în Repertoriul Arheologic Național sau în Lista Monumentelor Istorice.

2.D.2.a. Diagnostic documentar

1. În cazul Studiilor de Impact asupra Mediului, diagnosticul documentar poate fi solicitat de serviciile autorităților locale cu atribuții de protecția mediului, urbanism sau sistematizare.
2. În cazul unui diagnostic documentar, proiectul este obligatoriu să conțină cel puțin următoarele elemente tehnice:
  - sumar, localizare (inclusiv hartă/ridicare topo/ sau plan de situație în sistemul de coordonate STEREO70)
  - descrierea zonei, contextul proiectului propus
  - documentare geologică și topografică
  - scurt istoric/datare
  - scopurile generale și specifice ale documentării

---

²⁹ De exemplu, Protocolul încheiat de Ministerul Culturii și Cultelor cu Administrația Națională a Drumurilor și cu Compania Națională a Autostrăzilor și Drumurilor Naționale din România; Comisia interministerială de avizare pentru zonele protejate între Ministerul Culturii și Cultelor și Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului.

- metodologia aplicată în realizarea diagnosticului
- rezultate ale unor observații de teren anterioare (dacă există)
- propuneri de publicare și diseminare a rezultatelor cercetării
- referiri la legislația relevantă, drepturi intelectuale³⁰ (după caz)
- arhiva în care va fi depus proiectul de diagnostic documentar și localizarea ei
- modalități de înregistrare a datelor
- calendarul cu datele între care s-a desfășurat cercetarea, membrii colectivului (dacă este cazul).[vezi și ANEXA 7]

2.D.2. b. Diagnostic de teren

1. Scopul diagnosticului de teren este de a determina prezența/absența patrimoniului arheologic, a naturii acestuia, distribuția sa spațială etc. În toate stadiile de realizare, arheologul trebuie să facă orice efort pentru a se asigura că diagnosticul de teren este cât mai puțin intruziv și distructiv asupra patrimoniului arheologic.
2. Proiectul va include și precizări privind strategia de colectare și strategia de înregistrare a datelor referitoare la distribuția spațială a patrimoniului arheologic.
3. Unele proiecte de diagnostic de teren pot fi încheiate (atunci când patrimoniul arheologic va fi considerat *in situ*) înainte de atingerea scopului proiectului, atunci când au fost atinse unele obiective, cum ar fi observarea (prin metode neintruzive, de ex. prin fotografie aeriană) unor structuri constructive. În cazurile în care există constrângeri, care împiedică continuarea lucrărilor, arheologul va informa autoritățile competente și va cere asigurarea adoptării de măsuri administrative și juridice potrivite, conform legii.
4. Proiectul trebuie să menționeze că va avea drept rezultat un raport care trebuie să se refere la metodele folosite, trebuie să reflecte cantitatea și calitatea patrimoniului arheologic, așa cum a fost descoperit.

---

³⁰ Vezi Anexa 6

5. În conceperea proiectului, arheologul va lua în considerare și cazurile în care pot apărea diverse situații neprevăzute, pentru care trebuie asigurate resurse suplimentare. În multe cazuri, atingerea obiectivelor propuse prin proiect poate fi imposibilă, din cauza lipsei de înțelegere și flexibilitate.
6. Coordonatorii de proiecte trebuie să fie conștienți de faptul că aplicarea rigidă a unor cerințe poate cauza nerealizarea unor obiective arheologice și ne-arheologice propuse.
7. Prioritatea constă în a obține cât mai multe informații despre zonă/sit arheologic. Măsurile preconizate a fi luate în cazul apariției situațiilor neprevăzute trebuie precizate distinct în cadrul contractual și arheologul trebuie să poată pune la dispoziție toate elementele pentru a demonstra imposibilitatea predictibilității acestor situații.
8. Proiectul diagnosticului de teren ar trebui să conțină, cel puțin, următoarele elemente:
  - rezumat non-tehnic
  - localizarea sitului/zonei (cu coordonate geografice și o încadrare topografică în sistem STEREO70)
  - descrierea sitului/zonei
  - principalele caracteristici ale proiectul investițional propus care determină cercetarea
  - problematica arheologică
  - metodologia propusă pentru documentarea de teren
  - măsuri propuse pentru conservarea materialului arheologic
  - modalitățile de pregătire a raportului de diagnostic de teren
  - probleme legislative
  - drepturi intelectuale³¹
  - localizarea arhivei
  - calendarul diagnosticului (datele desfășurării)

---

³¹ Vezi Anexa 6

- personalul utilizat (inclusiv probleme de protecția muncii)
- procedura de monitorizare a diagnosticului de teren (dacă este cazul)

[vezi și ANEXA 8]

2.D.3. Săpătura arheologică

1. În cazul unui Studiu de Impact asupra Mediului, realizarea unei săpături arheologice poate fi solicitată de serviciile autorităților locale, cu atribuții de protecția mediului, urbanism sau sistematizare.
2. În cazul în care săpătura arheologică este realizată pentru un proiect investițional ce necesită un Studiu de Impact asupra Mediului, responsabilitatea elaborării proiectului de săpătură, revine investitorului atât din punct de vedere financiar cât și al asigurării că este realizat de personal calificat și atestat de Ministerul Culturii și Cultelor, conform normelor legale aflate în vigoare.
3. Pentru ca propunerile de săpături arheologice să nu constituie o amenințare potențială la adresa patrimoniului arheologic, acestea trebuie supuse, de către arheologul coordonator (respectiv managerul de proiect), aprobării Comisiei Naționale de Arheologie, prin proiectul de cercetare care să valideze modelul de lucru ales.
4. Nici o săpătură arheologică nu se poate desfășura decât în baza aprobării prealabile a proiectului de săpătură arheologică, aceasta constituind singura modalitate de a putea cuantifica și măsura ulterior performanțele respectivei cercetări.
5. În pregătirea proiectului, arheologul trebuie să aibă în vedere toate tehnicile de săpătură, ca să poată decide în cunoștință de cauză care dintre ele este cea mai adecvată atingerii scopului, cerând sfatul unui specialist dintr-un alt domeniu, acolo unde este cazul. [Anexa 9]
6. În planificarea și executarea săpăturilor, acolo unde nu există o amenințare directă sau imediată la adresa patrimoniului arheologic, arheologul trebuie să se asigure că săpătura va determina minimum de distrugere pentru atingerea scopului proiectului de cercetare.

7. Proiectul trebuie să includă o strategie pentru înregistrarea cu mijloace digitale a conținutului săpăturii, a întregului patrimoniu arheologic.
8. Atunci când săpătura se încheie înainte de atingerea scopului final al proiectului, atunci când au fost descoperite vestigii arheologice de importanță deosebită, arheologul poate propune continuarea săpăturii. În aceste situații, el este obligat să informeze instituțiile cu competențe în domeniu și să se asigure că sunt luate măsurile manageriale și de protecție potrivite pentru conservare primară, până în momentul aprobării continuării cercetării.
9. Săpătura arheologică va urma planificarea propusă; orice tehnică folosită trebuie adaptată la specificul zonei/sitului, fără a deveni inflexibilă. În toate stadiile de realizare ale proiectului, arheologul trebuie să asigure condiții pentru ca cercetarea să fie cât mai puțin intruzivă și distructivă.
10. În conceperea proiectului, arheologul va lua în considerare și cazurile în care pot apare diverse situații neprevăzute pentru care trebuie asigurate resurse suplimentare.
11. În multe cazuri, atingerea obiectivelor propuse prin proiect poate fi imposibilă în lipsa dovedirii, de către părți, a unui grad rezonabil de flexibilitate în aplicarea cerințelor profesionale. Responsabilii de programe sau de proiecte trebuie să fie conștienți de faptul că aplicarea rigidă a unor cerințe poate fi cauza nerealizării unor obiective arheologice și ne-arheologice propuse. Prioritatea constă în a obține cât mai multe informații despre zonă/sit. Măsurile preconizate a fi luate în cazul apariției situațiilor neprevăzute trebuie precizate distinct în cadrul contractual și arheologul trebuie să pună la dispoziție toate elementele pentru a demonstra imposibilitatea predictibilității acestor situații.
12. Proiectul de săpătură trebuie să conțină conțină - minimal - următoarele elemente:
  - locația administrativă a sitului (inclusiv ridicarea topo în coordonate STEREO70, și descrierea unor puncte de reper);
  - descrierea situației arheologice și istorice;
  - referiri la legislația aplicabilă aflată în vigoare;
  - scopurile generale și specifice ale cercetării;

- tehnicile de săpătură preconizate;
- conținutul și distribuția spațială a patrimoniului arheologic;
- măsurile pentru conservarea primară a bunurilor arheologice, metodologia folosită în etapa post-săpătură;
- propuneri de publicare și diseminare, probleme referitoare la regimul drepturilor de autor³²;
- modalitatea de depunere în arhiva instituției organizatoare;
- calendarul săpăturii;
- probleme legate de echipa de cercetare;
- considerații privind protecția și siguranța muncii;
- proceduri de monitorizare;

[vezi și ANEXA 9]

13. Proiectul de săpătură rezultat trebuie să conțină suficiente date obiective pentru a permite adoptarea unei decizii informate, rezonabile și obiective.
14. Copiile proiectului (inclusiv subiectele clauzelor contractuale de confidențialitate) trebuie depuse la Direcțiile pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național județene, sau a municipiului București, în cel mult 6 luni de la încheierea săpăturii arheologice.

2.D.4. Supravegherea arheologică

1. În cazul unui Studiu de Impact asupra Mediului, supravegherea arheologică poate fi solicitată și de serviciile autorităților locale cu atribuții de protecția mediului, urbanism sau sistematizare.
2. În cazul în care supravegherea arheologică este realizată pentru un proiect investițional ce necesită un Studiu de Impact asupra Mediului, responsabilitatea realizării supravegherii arheologice revine investitorului atât din punct de vedere financiar cât și al asigurării că

---

³² vezi Anexa 6

este realizată de personal calificat și atestat de Ministerul Culturii și Cultelor.

3. Propunerile de realizare a unei supravegheri arheologice, în cazurile în care există o amenințare la adresa patrimoniului arheologic, vor avea o formă scrisă din care să reiasă protecția existentă ca urmare a existenței de situri arheologice înscrise în Repertoriul Arheologic Național sau în Lista Monumentelor Istorice.
4. Scopul unui proiect de supraveghere arheologică este de a propune cele mai bune măsuri care să contribuie la determinarea prezenței/absenței patrimoniului arheologic, a naturii acestuia, să determine distribuția sa spațială și să ia o decizie referitoare la importanța descoperirilor.
5. Proiectul va include strategia de colectare și strategia de înregistrare a distribuției spațiale a patrimoniului arheologic.
6. Unele supravegheri arheologice pot fi încheiate (atunci când patrimoniul arheologic a rămas neafectat *in situ*) înainte de atingerea scopului proiectului, atunci când au fost atinse unele scopuri, cum ar fi observarea unor structuri constructive. În cazurile în care există constrângeri, care împiedică continuarea lucrărilor sale, arheologul va informa autoritățile competente și va cere asigurarea adoptării de măsuri administrative și manageriale potrivite, conform legii.
7. Supravegherea arheologică trebuie să aibă drept rezultat un raport de supraveghere arheologică care trebuie să se refere la metodele folosite, trebuie să reflecte natura patrimoniului arheologic așa cum a fost descoperit și trebuie să fie obiectiv.
8. În conceperea proiectului, arheologul va lua în considerare și cazurile în care pot apărea diverse situații neprevăzute pentru care trebuie asigurate resurse suplimentare. În multe cazuri, atingerea obiectivelor propuse prin proiect poate fi imposibilă în lipsa dovedirii, de către părți, a unui grad rezonabil de flexibilitate. Coordonatorii de proiecte

(managerii de proiect) trebuie să fie conștienți de faptul că aplicarea rigidă a unor cerințe poate cauza nerealizarea unor obiective arheologice și ne-arheologice propuse. Prioritatea constă în a obține cât mai multe informații despre zonă/sit. Măsurile preconizate a fi luate în cazul apariției situațiilor neprevăzute, trebuie precizate distinct în cadrul contractual și arheologul trebuie să poată pune la dispoziție toate elementele pentru a demonstra imposibilitatea predictibilității acestor situații.

9. Proiectul pentru supravegherea arheologică trebuie să conțină - minimal - următoarele elemente:
- rezumat non-tehnic,
  - localizarea sitului/zonei (cu coordonate geografice și o încadrare topografică în sistem STEREO70 și descrierea unor puncte de reper),
  - descrierea sitului/zonei,
  - principalele caracteristici ale proiectul investițional propus care determină cercetarea,
  - problematica arheologică și istorică,
  - obiectivele propuse a fi atinse prin proiectul de supraveghere arheologică propus,
  - strategia propusă pentru colectarea materialului arheologic și măsurile luate pentru transportul la locul de depozitare,
  - măsuri propuse pentru conservarea materialului arheologic,
  - metodologia propusă pentru faza post-cercetare
  - probleme legislative,
  - drepturi intelectuale³³,
  - localizarea arhivei,
  - calendarul proiectului,
  - personalul utilizat (inclusiv probleme de protecția muncii),

---

³³ Vezi Anexa 12.

- procedura de monitorizare a supravegherii arheologice (dacă este cazul).

[vezi și ANEXA 10]

2.D.5. Colectarea materialului arheologic

2.D.5.a. Înregistrarea datelor arheologice

1. Înregistrarea datelor arheologice constituie o parte obligatorie a oricărui proiect de cercetare arheologică. Proiectul de înregistrare a datelor arheologice va fi realizat în colaborare cu toți acei specialiști care contribuie la clarificarea naturii studiului, a complexității și interesului arheologic și eventual arhitectural al structurilor cercetate, care înțeleg scopurile cercetărilor propuse și sunt capabili să evalueze impactul lucrărilor asupra patrimoniului arheologic.
2. Arheologul care își va baza concluziile cercetării arheologice pe hărți/planuri/desene sau date furnizate de alți specialiști (topografi, arhitecți, ingineri sau alți arheologi) trebuie să se asigure că din punct de vedere topografic acestea sunt compatibile sistemului STEREO70.
3. În multe cazuri, atingerea obiectivelor propuse prin proiect poate fi imposibilă în lipsa dovedirii, de către părți, a unui grad rezonabil de flexibilitate. Coordonatorii de proiecte trebuie să fie conștienți de faptul că aplicarea rigidă a unor cerințe poate cauza nerealizarea unor obiective arheologice, dar și ne-arheologice propuse.
4. Prioritatea majoră constă în a obține cât mai multe informații despre zonă/sit.
5. Proiectul va identifica, pe cât posibil, datele standard pentru organizarea înregistrărilor și a conținutului lor, care vor fi în deplină compatibilitate cu cerințele Repertoriului Arheologic Național.
6. Un proiect pentru înregistrarea datelor arheologice trebuie să conțină, cel puțin, următoarele elemente:
  - rezumat non-tehnic,
  - locația administrativă a sitului,

- descriere geologică și topografică (inclusiv ridicarea topografică în coordonate STEREO 70 și descrierea unor puncte de reper),
- descriere arheologică și istorică,
- referiri la legislația aplicabilă aflată în vigoare,
- scopuri generale și specifice ale cercetării,
- tehnicile de prelucrare preconizate,
- conținutul și distribuția spațială a patrimoniului arheologic în teren,
- propuneri de publicare și diseminare,
- probleme referitoare la regimul drepturilor de autor³⁴,
- modalitatea de depunere în arhiva instituției,
- probleme legate de colectivul de cercetare (resurse umane necesare),
- considerații de protecția și siguranța muncii,
- proceduri de monitorizare a înregistrării datelor arheologice (dacă este cazul)
- alte înțelegeri de conjunctură (dacă este cazul).

[vezi și ANEXA 11]

2.D.5.b. Prelucrarea materialului arheologic

1. Prelucrarea materialului arheologic, poate cuprinde unele sau toate activitățile legate de săpătură (recoltarea datelor, analiza, interpretarea, publicarea, conservarea, arhivarea și depozitarea). Această activitate trebuie identificată și prevăzută în buget, indiferent dacă constituie un element al programului de săpătură sau este un proiect de sine stătător. Pentru aceasta, trebuie realizat un rezumat scris în care să fie evidențiate principalele activități necesare.
2. Proiectul trebuie să cuprindă date despre materialele arheologice, scopurile și metodele folosite pentru recoltarea, analizarea și interpretarea lor.

---

³⁴ vezi Anexa 6.

3. Atât pentru redactarea proiectului, cât și pentru recoltare și analiză trebuie asigurată implicarea unor arheologi experimentați și calificați, precum și a altor specialiști cu competență în domeniile respective.
4. Toți arheologii implicați în colectarea materialelor, în împachetarea lor, precum și în analizarea descoperirilor trebuie să fie familiarizați cu metodele utilizate pentru curățare, marcare, ambalare și depozitare, precum și cu procedurile specifice șantierului respectiv.
5. Recoltarea descoperirilor, strategiile și tehnicile aplicate trebuie subordonate scopurilor științifice ale proiectului și înțelese în același fel de toți participanții la această activitate.
6. Stocarea materialelor va fi făcută în condiții de stabilitate fizică și chimică, de siguranță a lor și a arhivei rezultate.
7. Proiectul va preciza drepturile de proprietate intelectuală pentru materialele arheologice³⁵ și propunerile de depozitare a acestora într-o arhivă/depozit a unui muzeu sau a unei alte instituții ce asigură condițiile prevăzute de legislația în vigoare referitoare la protejarea patrimoniul mobil.

---

³⁵ vezi Anexa 6

2. E. Punerea în practică a proiectului de cercetare

2.E.1.Prevederi generale

1. Modul de punere în practică a proiectului trebuie să întrunească acordul tuturor părților implicate. Raportul rezultat va trebui să fie conform cu propunerile făcute prin proiect. Orice modificare ulterioară a proiectului trebuie să aibă acordul scris al părților.
2. Resursele umane și materiale trebuie folosite astfel încât să asigure succesul proiectului în limita de timp stabilită, îndeplinind toate obiectivele impuse.
3. Întregul personal, inclusiv eventualii subcontractori, trebuie să facă parte din Registrul Arheologilor din România (în cazul arheologilor) și va fi folosit numai în acord cu calificarea deținută. În cazul unei echipe de cercetare, colectivul nu poate fi condus decât de un arheolog expert sau specialist, după caz – conform prevederilor RSAR³⁶.
4. Întregul personal folosit, inclusiv eventualii subcontractori, trebuie să fie la curent cu toate detaliile proiectului de cercetare propus. Coordonatorul va asigura înțelegerea totală a scopurilor și a metodelor, ce urmează a fi folosite de către colectivul său.
5. Vor fi asigurate resurse umane și materiale suficiente și corect dimensionate. Resursele materiale trebuie să fie de calitate și programate în acord cu calendarul propus inițial de proiect, conform cu normele juridice și cu regulamentele în vigoare.
6. Înregistrările de orice tip trebuie să se conformeze standardelor existente³⁷. Înregistrările digitale făcute ca parte a proiectului trebuie să conțină date standard. Arheologul trebuie să se asigure că înregistrările digitale, pe hârtie și fotografice, vor fi stocate în siguranță, în locuri potrivite și că vor avea copii de siguranță, care să fie depozitate în locații diferite.
7. Ecofactele și informațiile legate de mediu, strategiile și tehnicile folosite pentru recoltarea lor, trebuie să fie potrivite scopului pentru care au fost alese și trebuie înțelese de toți cei implicați.

---

³⁶ RSAR, cap. I, art. 3

³⁷ Conform O.G. nr. 43/2000, art. 15 și Regulamentului Repertoriului Arheologic Național

8. Toate echipamentele trebuie să fie potrivite scopului propus al cercetării și să fie folosite în condiții de siguranță, conform regulilor și recomandărilor specifice legislației de protecție și siguranță a muncii.
9. Protecția muncii va fi prioritară oricăror probleme de interes arheologic. Toți arheologii care participă la lucrări de teren trebuie să fie instruiți pentru protecția muncii și trebuie să se supună procedurilor și practicilor muncii în siguranță; procedurile de protecția muncii trebuie înțelese și acceptate în scris de toți cei implicați, înainte de începerea lucrului.
10. În cazul lucrului pe șantiere unde se desfășoară activități de construcții, arheologii trebuie să se conformeze regulamentelor specifice aflate în vigoare.
11. În cazul în care arheologul are prin contract sau printr-o altă înțelegere scrisă puterea de a suspenda lucrările, o va face numai în acord cu înțelegerile stabilite anterior între părți. Arheologul este dator să nu cauzeze întreruperea lucrărilor decât în cazuri deosebite și pentru un timp cât mai scurt.
12. Arheologul este obligat să țină o evidență clară a întreruperilor de lucru care să conțină data, cauza, orele de început și sfârșit și durata acestor întreruperi.
13. Arheologii și specialiștii implicați într-un proiect de cercetare arheologică sunt sfătuiți să notifice direcției de specialitate a Ministerului Culturii și Cultelor orice dispoziții oneroase pe care, eventual, le dă investitorul.

2.E.2. Diagnostic arheologic

1. În cazul punerii în practică a unui proiect de diagnostic arheologic, trebuie să se ia în considerare toate sursele posibile de informație, indiferent de forma și suportul lor.
2. Varietatea și cantitatea surselor consultate va fi stabilită în funcție de următorii factori:
  - mărimea și locația zonei ce urmează a fi afectată,
  - frecvența schimbărilor produse în utilizarea terenului,
  - existența, intensitatea și întinderea intervențiilor arheologice anterioare
  - existența unor propuneri alternative de dezvoltare,

- existența altor factori care pot afecta patrimoniul arheologic.

2.E.2.a. Diagnostic documentar

1. Rapoartele de diagnostic documentar trebuie elaborate în limba română, în termeni clari, concisi și logici utilizând un limbaj care va evita, pe cât posibil, termenii tehnici.
2. Cadrul juridic trebuie clar precizat și trebuie să poată face față oricărei acțiuni în justiție.
3. Conținutul raportului de diagnostic documentar variază în funcție de scopul, complexitatea și informația disponibilă, fiind adecvat cerințelor cercetării.
4. Rapoartele trebuie să conțină cel puțin:
  - sumar
  - introducere istorică
  - scopurile pentru care au fost redactate
  - metodologia adoptată
  - rezumat obiectiv al rezultatelor
  - concluzii obiective
  - ilustrații realizate la scări potrivite
  - date tabelare sau liste în anexe
  - mențiunea arhivei în care vor fi depuse
  - bibliografie

[vezi Anexa 7]

5. Atunci când diagnosticul documentar este realizat pentru documentații de urbanism, raportul va conține datele necesare adoptării unei decizii obiective, informate și rezonabile în privința patrimoniului arheologic.
6. Chiar dacă este supus unor prevederi contractuale de confidențialitate, o copie a raportului va fi depusă în termen cât mai scurt la direcția cu competențe legale în domeniu a Ministerului Culturii și Cultelor, pentru ca datele să poată fi incluse în RAN sau LMI, după caz.

7. Copii ale raportului vor fi depuse la Direcțiile de cultură, culte și patrimoniu cultural național județene sau a municipiului București.

2.E.2.b. Diagnostic de teren

1. Rapoartele de diagnostic de teren trebuie elaborate în limba română, în termeni clari, concisi și logici utilizând un limbaj care va evita, pe cât posibil, termenii tehnici.
2. Cadrul juridic trebuie clar precizat și trebuie să poată face față oricărei acțiuni în justiție.
3. Conținutul raportului de diagnostic de teren variază în funcție de scopul, complexitatea și informația disponibilă, fiind adecvat cerințelor cercetării.
4. Rapoartele trebuie să conțină cel puțin:
  - sumar non-tehnic
  - introducere
  - scopurile diagnosticului de teren
  - metodologia și tehnicile utilizate
  - sumarul obiectiv al rezultatelor
  - concluzii obiective
  - recomandări și propuneri³⁸
  - ilustrații la scară cât mai potrivită
  - date suport - organizate în tabele sau anexe, inclusiv o cuantificare a patrimoniului arheologic, date structurale specifice.
  - index
  - locația arhivei unde vor fi depuse
  - orice alte precizări necesare

[vezi Anexa 8]

---

³⁸ Se va face mențiunea expresă a necesității unei săpături sau a unei supravegheri arheologice

5. Atunci când diagnosticul documentar este realizat pentru documentații de urbanism, raportul va conține datele necesare adoptării unei decizii obiective, informate și rezonabile în privința patrimoniului arheologic.
6. Chiar dacă este supus unor prevederi contractuale de confidențialitate, o copie a raportului va fi depusă în termen cât mai scurt la direcția cu competențe legale în domeniu a Ministerului Culturii și Cultelor pentru ca datele să poată fi incluse în RAN sau LMI, după caz.
7. Copii ale raportului vor fi depuse la Direcțiile de cultură, culte și patrimoniu cultural național județene sau a municipiului București.
8. Fișa tehnică pentru diagnosticul de teren va conține: date privind localizarea sitului, codul RAN, cauza cercetării, valoarea contractului, informații referitoare la investitor, responsabilul proiectului și instituția de care aparține, membrii colectivului de cercetare, o descriere concisă a metodelor și tehnicilor utilizate, o enumerare succintă a rezultatelor etc [ANEXA 14]. Formularul pentru fișa tehnică pentru diagnostic de teren este standardizat, pentru a asigura un minim de informații pentru Repertoriul Arheologic Național³⁹.
9. Fișa tehnică va fi obligatoriu înaintată direcției de specialitate din Ministerul Culturii și Cultelor și Direcțiilor pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național județene sau a municipiului București, în momentul încheierii diagnosticului de teren.

2.E.3. Săpătura arheologică

1. Produsul primar și esențial al unei săpături este raportul de săpătură arheologică, redactat în limba română, ale cărui concluzii trebuie să conțină și o decizie pentru publicarea informațiilor și/sau continuarea săpăturilor. Copii ale raportului trebuie trimise și Direcțiilor pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național județene sau a municipiului București.

---

³⁹ Un model de Fișă tehnică pentru evaluare de teren la <http://www.cimec.ro/arheologie/formulare.htm>

2. Rapoartele de săpătură trebuie elaborate în limba română, în termeni clari, concisi și logici utilizând un limbaj care va evita, pe cât posibil, termenii tehnici.
3. Cadrul juridic trebuie clar precizat și trebuie să poată face față oricărei acțiuni în justiție.
4. Conținutul raportului de săpătură arheologică variază în funcție de scopul, complexitatea și informația disponibilă, fiind adecvat cerințelor cercetării.
5. În cazul utilizării mijloacelor mecanice pentru săpătură, acestea trebuie supravegheate continuu de arheolog pentru a se asigura astfel integritatea patrimoniului arheologic descoperit.
6. Atunci când este vorba despre o săpătură sistematică, raportul trebuie să conțină destulă informație pentru a permite oricărui arheolog să afle dacă au fost îndeplinite sau nu scopurile științifice propuse prin proiectul de cercetare.
7. Punerea în practică a unui proiect de săpătură arheologică poate implica și existența unei faze de analiză post-săpătură.
8. Analiza post-săpătură se realizează, în mod normal, după încheierea lucrărilor de teren și arhivarea informațiilor pentru analiză și publicare. Aceasta implică estimarea proiectului față de momentul său inițial, determinarea extinderii cercetării față de scopurile inițiale și identificarea noilor probleme pe care le ridică săpătura și care pot fi incluse în raportul de săpătură.
9. Analiza post-săpătură trebuie să fie parte a documentației proiectului depus la arhivă și trebuie să includă date despre cantitatea și calitatea datelor obținute, despre potențialul datelor arheologice de a răspunde scopurilor cercetării și recomandărilor privind stocarea informațiilor.
10. Evaluarea post-săpătură trebuie făcută de arheologi calificați și experimentați care să cunoască proiectul înainte de începerea lucrărilor. Nivelul înregistrării datelor și prelucrării materialelor obținute trebuie să fie potrivit scopurilor proiectului.
11. Imediat după încheierea cercetării, arheologul trebuie să redacteze un raport tehnic, care să poată fi publicat sau inclus în arhiva cercetării.

12. Scopurile cercetării pot fi revizuite după încheierea evaluării săpăturii. Chiar dacă scopurile inițiale au rămas aceleași, identificarea materialului care merită un studiu mai aprofundat poate duce la continuarea/refacerea/înnoirea proiectului.
13. Toate informațiile și datele rezultate din faza de analiză trebuie incluse în raport și în arhiva proiectului. Datele și interpretările acestora pot fi publicate.
14. Raportul publicat – parte a evaluării post-săpătură – va conține în mod normal date suficiente și referințe despre proiectul arhivat care să permită și alte interpretări. Rapoartele trebuie în mod normal să integreze rezultatele analizei de specialitate în etapele cercetării sitului pentru a oferi garanția că nu s-a pierdut nici o informație importantă și că situl este prezentat specialiștilor, cu cât mai multe date posibil.
15. Publicarea rezultatelor proiectului se poate realiza într-o multitudine de forme, de la publicațiile arheologice academice până la, de exemplu, comunicări, simpozioane, colocvii, seminarii, prelegeri, „zile ale porților deschise”, vizite în școli, articole în presă, programe radio și TV, publicații de popularizare și Internet.
16. Fișa tehnică pentru săpătura arheologică va conține: date privind localizarea sitului, codul RAN, cauza cercetării, numărul autorizației în baza căreia s-a efectuat săpătura, valoarea contractului, informații referitoare la investitor, responsabilul proiectului și instituția de care aparține, membrii colectivului de cercetare, o descriere concisă a metodelor și tehnicilor utilizate, o enumerare succintă a rezultatelor etc [ANEXA 15]. Formularul pentru fișa tehnică pentru săpătura arheologică este standardizat, pentru a asigura un minim de informații pentru Repertoriul Arheologic Național⁴⁰.
17. Fișa tehnică va fi obligatoriu înaintată direcției de specialitate din Ministerul Culturii și Cultelor și Direcțiilor pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național județene sau a municipiului București, în momentul încheierii săpăturii arheologice.

---

⁴⁰ Modele ale Fișelor tehnice pentru cercetare arheologică sistematică, preventivă sau de salvare la <http://www.cimec.ro/arheologie/formulare.htm>

2.E.4. Supravegherea arheologică

1. Produsul primar și esențial al unei supravegheri arheologice este raportul de supraveghere arheologică, redactat în limba română, ale cărui concluzii trebuie să conțină și o decizie pentru publicarea informațiilor și/sau continuarea cercetării. Copii ale raportului trebuie trimise și Direcțiilor pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național județene sau a municipiului București.
2. Rapoartele de supraveghere arheologică trebuie elaborate în limba română, în termeni clari, concisi și logici utilizând un limbaj care va evita, pe cât posibil, termenii tehnici.
3. Cadrul juridic trebuie clar precizat și trebuie să poată face față oricărei acțiuni în justiție.
4. Conținutul raportului de supraveghere arheologică variază în funcție de scopul, complexitatea și informația disponibilă, fiind adecvat cerințelor cercetării.
5. Rapoartele trebuie să conțină cel puțin:
  - sumar non-tehnic
  - introducere
  - scopurile supravegherii arheologice
  - metode și tehnici folosite
  - sumarul rezultatelor
  - concluzii științifice, administrative și juridice
  - recomandări⁴¹
  - ilustrații la scară cât mai potrivită
  - date suport - organizate în tabele sau anexe, inclusiv o cuantificare a patrimoniului arheologic, date structurale specifice.
  - index
  - locația arhivei în care vor fi depuse
  - orice alte precizări considerate necesare[vezi Anexa 10]

---

⁴¹ Se va face mențiunea expresă a necesității unei săpături arheologice sau a considerării respectivului teren ca fiind descărcat de sarcină arheologică.

10. Atunci când supravegherea arheologică este realizată pentru ca rezultatele și concluziile ei să fie incluse în documentații de urbanism, raportul va conține datele necesare adoptării unei decizii obiective, informate și rezonabile în privința patrimoniului arheologic.
11. Chiar dacă este supus unor prevederi contractuale de confidențialitate, o copie a raportului va fi depusă în termen cât mai scurt, la direcția cu competențe legale în domeniu a Ministerului Culturii și Cultelor, pentru ca datele să poată fi incluse în RAN sau LMI, după caz.
12. Copii ale raportului vor fi depuse la Direcțiile de cultură, culte și patrimoniu cultural național județene sau a municipiului București.
13. Fișa tehnică pentru supraveghere arheologică va conține: date privind localizarea sitului, codul RAN, cauza cercetării, numărul autorizației în baza căreia s-a efectuat supravegherea, valoarea contractului, informații referitoare la investitor, responsabilul proiectului și instituția de care aparține, membrii colectivului de cercetare, o descriere concisă a metodelor și tehnicilor utilizate, o enumerare succintă a rezultatelor etc [ANEXA 16]. Formularul pentru fișa tehnică pentru supravegherea arheologică este standardizat, pentru a asigura un minim de informații pentru Repertoriul Arheologic Național⁴².
14. Fișa tehnică va fi obligatoriu înaintată direcției de specialitate din Ministerul Culturii și Cultelor și Direcțiilor pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național județene, sau a municipiului București în momentul încheierii supravegherii arheologice.

---

⁴² Un model de Fișă tehnică pentru supraveghere arheologică la <http://www.cimec.ro/arheologie/formulare.htm>

2.E.5. Colectarea materialului arheologic

1. Colectarea materialului arheologic este un element esențial al evaluării rezultatelor cercetării arheologice⁴³ obținute din punerea în practică a unui proiect.
2. Cadrul juridic trebuie clar precizat și trebuie să poată face față oricărei acțiuni în justiție.
3. Trebuie să existe un mecanism de comunicare bine pus la punct între arheolog și echipa implicată în înregistrarea și prelucrarea materialelor arheologice (alți specialiști, arhitecți, ingineri, restauratori, topografi, desenatori etc).
4. Nici una dintre tehnicile sau metodele folosite ca parte a procesului de cercetare arheologică nu trebuie să producă afectarea patrimoniului arheologic.

2.E.5.a. Înregistrarea datelor arheologice

1. Produsul primar al unei operațiuni de înregistrare a datelor arheologice este raportul tip bază de date [vezi Anexa 12].
2. Toate datele rezultate din faza de analiză trebuie incluse în arhiva proiectului. Interpretarea acestor date va constitui o parte a raportului destinat publicării.
3. Toate înregistrările patrimoniului arheologic trebuie realizate în acord cu cerințele legislației privitoare la protecția patrimoniului mobil⁴⁴.
4. Având în vedere că raportul publicat trebuie să conțină suficiente date și referințe la arhiva proiectului care să permită interpretări și altor cercetători, toate datele rezultate ca urmare a înregistrării de date arheologice vor trebui să respecte această cerință.
5. Înregistrările de date arheologice vor conține cel puțin:
  - descriere a metodelor și tehnicilor folosite
  - descrierea structurală a datelor
  - elemente de analiză a datelor

---

⁴³ O.G. 43, art. 2

⁴⁴ O.G. 43/2000, art. 4, alin. (2), L.182/2000, art. 48

- desene, fotografii etc
  - bazele de date realizate
  - date cartografice
  - indicarea locației arhivei
- [vezi și Anexa 12]

2.E.5.b. Prelucrarea materialului arheologic

1. Toate descoperirile arheologice⁴⁵ sunt protejate și se află sub incidența legislației privitoare la protecția patrimoniului cultural mobil⁴⁶.
2. Analiza materialului arheologic trebuie să se desfășoare conform proiectului de cercetare arheologică.
3. Orice renunțare la o parte a materialului arheologic trebuie făcută pe criterii științifice. Orice motiv pentru depunerea de material în alt loc decât într-un depozit, trebuie argumentat și locul de depunere trebuie precis identificat în arhiva săpăturii.
4. Recoltarea selectivă a datelor arheologice este o metodă statistică recunoscută ca valabilă pentru economia de timp și de resurse, mai ales când avem de-a face cu cantități mari de materiale de același tip. Orice recoltare selectivă trebuie argumentată, mai ales din perspectiva implicațiilor acesteia pentru analiză.
5. Toate descoperirile trebuie colectate, sortate, marcate, înregistrate, etichetate, împachetate și depozitate conform prevederilor proiectului.
6. Colectarea de ecofacte și vestigii biologice și a informațiilor legate de mediu trebuie făcută de specialiști în domeniu, cu tehnici specifice, sau cu consultarea acestora.
7. După încheierea săpăturii, a conservării, marcării și înregistrării, descoperirile trebuie evaluate pentru a obține o imagine a potențialului lor științific.
8. În cazul în care este necesară extinderea și aprofundarea cercetării se poate ajunge, după caz, la propunerea unui alt proiect.

---

⁴⁵ O.G. 43, art. 2 lit. d).

⁴⁶ Legea nr. 182/2000.

9. Valoarea materialului arheologic pentru cercetare și/sau scopuri educaționale, în termenii trasați de Proiect, trebuie și ea înregistrată.
10. Analiza va oferi informații privind datarea și metodele descoperirii într-un context stratigrafic consistent, precum și orice alte date considerate a fi relevante.
11. Analiza poate include examinarea și cuantificarea tuturor elementelor care pot contribui la: stabilirea funcției, formei, datării, metodei și tehnicii de lucru, a naturii materialului descoperit; la determinarea surselor și a provenienței; sublinierea analogiilor care pot fi făcute cu alte materiale arheologice; exploatarea resurselor naturale; reconstrucția mediului; determinarea naturii populațiilor etc. Activitatea post-săpătură este un schimb interactiv de informații între membrii echipelor de lucru care pot modifica prin bună înțelegere scopul și structura raportului final.
12. Materialul trimis către specialiștii din afara echipei de lucru pe teren trebuie să fie însoțit de documentele necesare, marcat și împachetat.
13. Toate informațiile obținute ca rezultat al analizei vor fi incluse în arhiva proiectului.
14. Parte constitutivă a proiectului, publicația în limba română, trebuie să includă suficiente date și ilustrații care să argumenteze concluziile și să permită, eventual, și alte interpretări. Datele publicate despre descoperiri vor include date legate de locul exact al descoperirii și de plasarea stratigrafică, ceea ce va permite referirea la ele în concluzii.
15. Rapoartele publicate despre descoperiri de materiale arheologice vor descrie metodele folosite pentru evaluarea și analizarea lor. [Vezi și Anexa 13]
16. Raportul trebuie să pună în discuție factorii care pot afecta concluziile bazate pe respectivele materiale arheologice și contribuția lor la problemele de datare, includerea într-o fază anume, factori socio-economici, tehnologie, climat, etc.
17. Toți specialiștii participanți vor fi menționați în publicație, iar contribuția lor la proiect va fi marcată foarte clar. Vor fi incluse numele fotografiilor și celor care au realizat ilustrația (desene, hărți, grafice etc), precum și ale celor care s-au ocupat de conservarea materialelor.
18. Raportul final va specifica locul în care este depus fiecare element component al arhivei. Numerele de inventar date de instituțiile care primesc arhiva și materialele

trebuie publicate cu orice ocazie. Dacă este cunoscută existența și locația documentației nepublicate, aceasta trebuie indicată.

19. Comunicarea publică a rezultatelor prelucrării materialului arheologic va fi făcută în media, de la publicațiile arheologice de specialitate până la, de exemplu, comunicări, expoziții, prelegeri, „zilele porților deschise”, vizite ale școlilor, radio, TV, video, publicații de popularizare și Internet.

2.F. Arhivare și depozitare

2.F.1. Prevederi generale

1. Protocoalele de colaborare sunt obligatorii pentru a stabili condițiile de predare și gestionare a documentației și materialului arheologic⁴⁷. În principiu, acestea trebuie încheiate înainte de începerea oricărei operațiuni și sunt parte integrantă a proiectului de cercetare arheologică.
2. Între arheologul care efectuează cercetarea arheologică și muzeul pe al cărui teritoriu de competență se află zona supusă investigării trebuie să existe un protocol privind depunerea materialului, în cazul în care arheologul nu este angajat de respectivul muzeu⁴⁸.
3. Toate descoperirile arheologice, precum și documentația aferentă, trebuie tratate conform legislației în vigoare privitoare la protecția patrimoniului cultural mobil⁴⁹.
4. Arheologului îi este interzis să accepte clauze contractuale care încalcă legislația privitoare la patrimoniul cultural mobil sau imobil și va asigura menționarea clară în contract a destinației bunurilor mobile pe parcursul și la sfârșitul cercetării arheologice⁵⁰.
5. De regulă, materialul arheologic descoperit pe parcursul unei cercetări arheologice va reveni muzeului pe al cărui teritoriu de competență se află zona în care a avut loc cercetarea, dacă prin intermediul unui contract între părțile interesate nu se convine altfel, în termeni conformi cu legislația în vigoare⁵¹.
6. Materialul arheologic descoperit revine de drept instituției organizatoare a cercetării arheologice, dacă prin intermediul unui contract între părțile interesate nu se convine altfel, în termeni conformi cu legislația în vigoare.

---

⁴⁷ RSAR art. 33-34

⁴⁸ RSAR art. 26

⁴⁹ Legea nr. 182/2000 cu completările și modificările ulterioare

⁵⁰ RSAR art. 27-28

⁵¹ RSAR art. 25

7. Existența unor clauze contractuale privind confidențialitatea nu pot absolvi arheologul de obligația realizării și publicării cât mai rapide a documentației prin care este realizată evaluarea și analiza rezultatelor cercetării arheologice⁵², concretizată într-un raport arheologic.
8. Materialul arheologic descoperit în timpul desfășurării unui proiect de diagnostic de teren, săpătură arheologică sau supraveghere arheologică face parte din patrimoniul cultural național⁵³.
9. Din momentul descoperirii de bunuri culturale mobile, instituțiile publice au obligația de a constitui evidența acestor bunuri atât analitic (prin fișa standard), cât și sinoptic (prin baze de date), conținând și arhiva imagistică⁵⁴.
10. Conform legii, proprietarii, titularii altor drepturi reale sau ai dreptului de administrare, precum și deținătorii de bunuri culturale mobile au următoarele obligații⁵⁵:
  - să asigure cele mai bune condiții de păstrare, conservare și, după caz, de depozitare a bunurilor, prevenind orice degradare, deteriorare sau distrugere a acestora;
  - să nu deterioreze și să nu distrugă aceste bunuri;
  - să asigure securitatea acestor bunuri;
  - să înștiințeze în termen de maximum 5 zile Direcțiile pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național județene sau a municipiului București în cazul constatării unui pericol iminent de distrugere sau de degradare gravă a acestor bunuri;
  - să permită accesul specialiștilor din cadrul Direcțiilor pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național județene sau a municipiului București în scopul constatării stării de conservare a acestor bunuri;

---

⁵² O.G. 43, art. 2 lit. c

⁵³ Legea nr. 182/2000 art. 3 alin. 1

⁵⁴ Legea nr. 182/2000 art. 13 alin. (1)

⁵⁵ Legea nr. 182/2000 art. 22 alin. (1)

11. Instituțiile care intră în posesia unor astfel de bunuri au obligația să restaureze bunurile și să încredințeze executarea lucrărilor de restaurare exclusiv specialiștilor restauratori, acreditați de Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor⁵⁶.
12. Bunurile arheologice intră din momentul descoperirii lor în proprietate publică, potrivit dispozițiilor legale⁵⁷.
13. Din momentul descoperirii bunurile mobile arheologice sunt supuse procedurii de clasare⁵⁸, și intră în administrarea instituției care finanțează sau coordonează cercetările;
14. Legea consideră ca monumente istorice, bunurile imobile situate suprateran, subteran sau subacvatic⁵⁹:
  - monument - construcție sau parte de construcție, împreună cu instalațiile, componentele artistice, elementele de mobilare interioară sau exterioară care fac parte integrantă din acestea [...] împreună cu terenul aferent delimitat topografic, care constituie mărturie cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, arheologic, istoric[...];
  - ansamblu - grup coerent din punct de vedere cultural, istoric, arhitectural, urbanistic ori muzeistic de construcții urbane sau rurale care împreună cu terenul aferent formează o unitate delimitată topografic ce constituie o mărturie cultural-istorică semnificativă din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, [...];
  - sit - teren delimitat topografic cuprinzând acele creații umane în cadru natural care sunt mărturie cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic [...] sau al peisajului cultural.
15. În perioada efectuării cercetărilor arheologice și până la luarea deciziei finale asupra materialului arheologic descoperit de instituțiile abilitate, conservarea lucrărilor la

---

⁵⁶ Legea nr. 182/2000 art. 22 alin (2).

⁵⁷ Legea nr. 182/2000 art. 45 alin. (1).

⁵⁸ Legea nr. 182/2000 art. 45 alin. (2).

⁵⁹ Legea nr. 422/2001 art. 3.

monumentele istorice, precum și a mărturiilor arheologice descoperite revine atât responsabilului științific al șantierului arheologic, cât și instituției organizatoare⁶⁰.

16. Conservarea monumentelor istorice reprezentând descoperiri arheologice rămase decoperate se face, în condițiile legii, de către autoritățile administrației publice locale, sub coordonarea unor specialiști și experți atestați⁶¹.
17. Pentru amplasarea topografică și cartografică a siturilor arheologice harta digitală trebuie realizată la scara care permite amplasarea în condiții grafice optime a tuturor informațiilor pe care le avem la dispoziție referitoare la siturile arheologice și la monumentele istorice.
18. Hărțile digitale trebuie adaptate din punctul de vedere al informațiilor (geografice, topografice, administrative) pe care le cuprind, pentru a asigura analize spațiale de calitate care să cuprindă toate datele susceptibile a interacționa cu monumentele și siturile arheologice din spațiul cartografic în care se aplică proiectul.
19. Aplicațiile GIS realizate trebuie să folosească acele facilități generale, menite a servi atingerii scopului propus precum și să permită integrarea unor noi aplicații „software” care să răspundă în mod optim cerințelor specifice proiectului, permițând vizualizarea cu maximă operativitate a tuturor informațiilor istorice, geografice, cartografice și topografice necesare la un moment dat.

---

⁶⁰ Legea nr. 422/2001 art. 25.

⁶¹ Legea nr. 422/2001 art. 26 alin. (1).

2.G. Monitorizarea

2.G.1. Prevederi generale

- Monitorizarea, din punctul de vedere al proiectului de cercetare arheologică, este de două tipuri:
  - internă
  - externă
- *Monitorizarea internă* se referă la posibilitatea ca specialiștii care lucrează în cadrul unui proiect arheologic să fie monitorizați de managerul de proiect. Scopul acestui tip de monitorizare este acela de a asigura ducerea la îndeplinire a cerințelor propuse prin proiectul de cercetare, respectarea graficului de lucrări, a bugetului alocat și a calendarului asumat contractual.
- *Monitorizarea externă* este aceea exercitată de o persoană din afara proiectului. Scopul acestui tip de monitorizare este acela de a asigura, de exemplu, respectarea legalității în procesul de ducere la îndeplinire a scopurilor propuse prin proiectul de cercetare sau monitorizarea specialiștilor și experților în patrimoniu mobil, pentru ca aceștia să se asigure că obligațiile cerute de legislația în vigoare sunt respectate.
- Condițiile monitorizării externe trebuie clar stabilite și acceptate de ambele părți iar modalitățile concrete de lucru vor fi stabilite de comun acord, fiind înregistrate în contractul sau protocolul în vigoare pentru respectiva cercetare arheologică.
- În principiu, toate lucrările de teren desfășurate sunt monitorizate de arheologi atestați conform prevederilor legale în vigoare, angajați de Direcțiile pentru cultură, culte și patrimoniu cultural județene, respectiv a municipiului București sau de direcția cu atribuții de specialitate din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor.
- Modul de desfășurare a procesului de monitorizare, precum și modalitățile concrete de lucru trebuie stabilite de comun acord, astfel încât procedura să fie clară și să nu producă eventuale neînțelegeri. De aceea, este important ca toate condițiile în care are loc monitorizarea să fie anunțate din timp Direcțiilor

pentru cultură, culte și patrimoniu cultural județene, respectiv a municipiului București și să fie aduse obligatoriu și la cunoștința beneficiarului lucrărilor.

- Responsabilul de proiect arheologic trebuie să prevadă în bugetul general și toate costurile care ar putea fi necesare pentru monitorizarea internă sau externă.
- Procesul de monitorizare trebuie să dovedească flexibilitate, în limitele constrângerilor manageriale existente.